

De ce trebuie reformat actualul format al Misiunii de pacificare de pe Nistru?

La 29 mai este marcată Ziua Internațională a Forțelor ONU de Menținere a Păcii, cunoscută și ca „Ziua Căștilor Albastre”. Acest mecanism internațional promovează stabilitatea, securitatea, procesele democratice, protejează oamenii și bunurile, funcționează pentru comunitățile locale, iar forțele de securitate promovează o pace durabilă.

Scurt istoric. Prima misiune de menținere a păcii sub egida Organizației Națiunilor Unite (ONU) a fost stabilită la 29 mai 1948. De atunci și până în prezent, acesta este unul dintre principalele instrumentele utilizate de comunitatea internațională pentru a gestiona crizele complexe care amenință pacea și securitatea internațională. De-a lungul istoriei sale, ONU a desfășurat un total de 71^[1] de operațiuni de menținere a păcii. Peste un milion de militari,

poliție și personal civil au servit ca pacificatori ONU. În prezent, sunt desfășurate 11[2] misiuni de menținere a păcii sub egida comunității internaționale.

Misiunile de menținere a păcii aflate sub egida ONU, sunt întemeiate pe mai multe principii, principalele fiind respectarea Suveranității și integrității teritoriale, consimțământul părților, imparțialitate, caracterul multinațional, mandat concret, termen clar de desfășurare, corelare cu procesul politic de soluționare, fiind respectat și un plan de retragere.

Consimțământul părților. Operațiunile ONU de menținere a păcii sunt desfășurate cu acordul principalelor părți aflate în conflict. În absența unui astfel de consimțământ, o operațiune de menținere a păcii riscă să devină parte din conflict și să devieze de rolul său fundamental de a păstra pacea. Universalitatea consimțământului devine și mai puțin probabilă în condiții caracterizate prin prezența unor grupuri armate care nu se află sub controlul vreunei părți aflate în conflict.

Imparțialitate. Un alt principiu fundamental al misiunilor de menținere a păcii desfășurate sub egida ONU, este imparțialitatea acestora. În acest sens, misiunile de pacificare au ca obiectiv stabilirea și menținerea unor relații bune cu părțile aflate în conflict și, totodată, trebuie să evite activitățile care ar putea compromite imaginea sa de imparțialitate.

Termen. Toate misiunile de menținere a păcii desfășurate sub egida ONU trec prin câteva etape: lansarea misiunii, implementarea mandatului, tranziția, retragerea și lichidarea acesteia. Mai mult, retragerea și lichidarea operațiunii de pacificare este preconditionia instituirii oricărei misiuni internaționale și, de cele mai multe ori, reprezintă principalul indicator al unei operațiuni de succes. Astfel, chiar dacă unele misiuni de pacificare ONU durează mai bine de

jumătate de secol, desfășurarea propriu-zisă a acestor misiuni presupune parcurgerea tuturor acestor faze, implicit retragerea și lichidarea.

Respectarea drepturilor omului. Scopul prioritar al misiunilor de pacificare desfășurate sub egida ONU, chintesența acestora, este respectarea și garantarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului. Aceste misiuni au un rol important în asigurarea și protejarea drepturilor omului în zonele de conflict și post-conflict din întreaga lume. Sunt concepute pentru a crea și menține condițiile necesare pentru pace, securitate și stabilitate, ceea ce constituie un fundament vital pentru respectarea drepturilor fundamentale ale fiecărui cetățean. Prin prezența lor, forțele de menținere a păcii contribuie la prevenirea abuzurilor, monitorizează respectarea drepturilor omului și oferă suport logistic și consultanță guvernelor și instituțiilor locale pentru a-și întări capacitatea de a proteja cetățenii. De asemenea, acestea lucrează îndeaproape cu agențiile ONU specializate și organizațiile non-guvernamentale pentru a furniza asistență umanitară, educație și suport juridic, consolidând astfel statul de drept și promovând o cultură a respectului pentru drepturile omului.

Cazul Republicii Moldova. Pe teritoriul țării noastre la fel este desfășurată o misiune de pacificare, însă aceasta nu corespunde absolut criteriilor enumerate anterior. Misiunea de pacificare de pe Nistru este compusă din forțele beligerante, impusă de Federația Rusă, care a fost parte a conflictului din 1992. Totodată, contrar voinței autorităților constituționale, Federația Rusă își menține ilegal pe teritoriul Republicii Moldova trupele. Mai mult, acestea periodic desfășoară constant exerciții militare, implicând și structurile paramilitare din stânga Nistrului, fiind pusă în pericol viața și securitatea persoanelor. Astfel, a priori nu putem vorbi despre caracterul imparțial al acestei misiuni de pacificare.

Totodată, forțele de menținere a păcii dislocate pe teritoriul

Republicii Moldova nu au un mandat recunoscut de ONU și nici termen de desfășurare a misiunii, în conformitate cu principiile și standardele internaționale.

Din punct de vedere al respectării drepturilor omului, formatul actual al misiunii de pacificare este unul impropriu și depășit. Pe parcursul ultimelor trei decenii, reprezentanții misiunii, au fost implicați în mai multe incidente grave legate de intimidarea apărătorilor drepturilor omului, intimidarea jurnaliștilor[3], rețineri ilegale[4], omor de persoane[5], etc.

Constatăm că, Misiunea de pacificare de pe Nistru, teoretic destinată menținerii păcii și securității în regiune, ar trebui să joace un rol fundamental în protejarea și respectarea drepturilor omului. Cu toate acestea, în practică, această misiune nu doar că eșuează în a-și îndeplini acest mandat, dar și încalcă grav drepturile fundamentale ale oamenilor din zonă. Diverse rapoarte și mărturii indică prezența abuzuri sistematice, cum ar fi detenții arbitrare, intimidarea populației civile, restricționarea libertății de circulație sau de exprimare. În loc să fie un garant al siguranței și al drepturilor omului, misiunea de pacificare contribuie la perpetuarea unui climat de teamă și nesiguranță, subminând astfel încrederea comunității internaționale și a locuitorilor din regiune în capacitatea sa de a asigura pacea și stabilitatea.

Amintim că Asociația Promo-LEX a elaborat în 2015 un [studiu](#) privind Statutul forțelor pacificatoare în dreptul internațional: cazul Republicii Moldova, elaborând recomandări valoroase pentru autoritățile constituționale ale Republicii Moldova. La nouă ani distanță, constatăm că acele recomandări sunt la fel de actuale și încurajăm instituțiile relevante să le realizeze sau să insiste asupra realizării lor. Modificarea formatului de pacificatori în Republica Moldova într-o misiune civilă internațională este necesară pentru a contribui la garantarea și asigurarea drepturilor omului în acest

teritoriu.

[1] <https://peacekeeping.un.org/en/data>, ultima accesare la 28.05.2024

[2] Ibidem, ultima accesare la 28.05.2024

[3]

<https://promolex.md/22739-de-ziua-mondiala-a-pacii-amintim-incidentele-provocate-de-cei-care-trebuie-sa-asigure-pacea/?lang=ro>

[4]

<https://promolex.md/22743-veteran-al-razboiului-de-pe-nistru-gurie-popa-retinut-de-pacificatorii-rusi/?lang=ro>

[5]

<https://promolex.md/6468-soldatii-rusi-ne-impusca-cetatenii-pe-la-spate/?lang=ro>